

**Nationaal Park
Drentsche Aa**

- Beekdal-nat/moeras
- Water
- Heide
- Beekdal-struweel
- Beekdal-houtwallen

GOUDHAANTJE

In oudere loof- en gemengde bossen of bosgedeelten zijn de aantallen vogels het grootst. Maar er zijn ook soorten die je juist alleen in naaldbos aantreft, zoals goudhaan, zwarte mees en kuifmees. 's Winters kan het erg stil zijn in het bos. Tot je een rondzwervende vogelgroep treft. Zo'n groep bestaat vaak uit meerdere soorten mezen, aangevuld met goudhaan, boomkruiper, boomklever en soms kleine bonte specht.

Heide

Op open heidevelden zoals het Ballooërveld vult 's zomers een geliefd geluid de lucht: de zang van de veldleeuwerik. Deze boerenlandvogel-van-huis-uit zoekt zijn heil steeds vaker op de heide. Maar nog kenmerkender voor de heide is de verwante boomleeuwerik. Die heeft behoefte aan iets meer (maar ook weer niet te veel) bomen. Zijn zang klinkt heel anders, maar zeker zo mooi: geen stroom van geluid, maar melancholieke fluittonen, steeds herhaald maar steeds net even anders. In het winterseizoen is het op de heide uitkijken naar een gast uit het hoge noorden: de klapekster. Deze in stemmig

VELDLEEUWERIK

wit, grijs en zwart gekleurde 'miniroofvogel' zit vaak in het topje van een eenzame boom of struik op de uitkijk naar een muisje of iets anders eetbaars. Je kunt deze en andere heidevogels behalve op het Ballooërveld aantreffen op de andere grotere heidevelden van het Nationaal Park, zoals het Groote Zand bij Hooghalen en het Drouwenerzand. Maar ook in kleinere gebieden zoals het Grolloërvveen (in Hart van Drenthe), de Tweelingen (idem) en het Elper Westerveld.

Water

Er zijn in het Drentsche Aa-gebied twee plekken waar je veel watervogels bij elkaar kunt zien. De ene is het Friesche Veer bij Paterswolde. Vanuit de vogelkijkhut met uitzicht over de plas zijn meestal futen en verschillende soorten eenden te zien. Soms scheert er een ijsvogel voorbij, in de trektijd is er kans op een visarend en in de broedtijd zorgt de aalscholverkolonie aan de overkant voor leven in de brouwerij. De andere plek is het kijkscherm aan de noordkant van het Halkenbroek, aan de noordrand van boswachterij Hart van Drenthe. In het vroeger voorjaar zie je hier tot wel tien eendensoorten bij elkaar, en met wat geluk kleine of wilde zwanen. Van een heel ander kaliber zijn de vennen, waarvan er verspreid over het Nationaal Park tientallen te vinden zijn. Karakteristieke broedvogels zijn dodaars en (een stuk schaarser) wintertaling.

BOOMKRUIPER

Dorp

Kenmerkend voor de kleinere esdorpen van het Drentsche Aa-gebied is de groene ruimte tussen de huizen en het lommerrijke karakter met oude eiken. Niet alleen voor mensen maar ook voor vogels een aangename verblijfplaats. Mussen – zowel huismus als ringmus – zijn hier vaak nog goed vertegenwoordigd, en omdat het buitengebied nergens ver weg is, doen ook boerenzwaluw en witte kwikstaart het goed. Zwarte roodstaart en putter maken het plaatje compleet.

Boerenland

Het 'gewone' boerenland is net als bijna overal tamelijk vogelarm geworden. Kieviten doen het plaatselijk nog goed en in open akkerland loont het om uit te kijken naar de prachtig gekleurde gele kwikstaart. 's Winters bezoeken groepen toendrarietganzen de akkergebieden op zoek naar oogstresten. De ganzen overnachten en masse op gezamenlijke slaapplekken. Bijvoorbeeld op het Zwarte Water aan de weg van Elp naar Schoonloo. De trek van de ganzen van en naar deze plek in de ochtend- en avond-schemering is een waar spektakel.

Colofon

© Nationaal Park Drentsche Aa 2024
Grafische vormgeving en cartografie Provincie Drenthe Tekst Henk van den Brink
Fotografie Archief NP Drentsche Aa, Provincie Drenthe, tenzij anders aangegeven.

Vogelparadijs
Drentsche Aa

Graslanden, akkers, houtwallen, bos, heide, moeras, water en lommerrijke dorpen: in het Nationaal Park Drentsche Aa vind je het allemaal. Met zoveel verschillende landschappen is het geen wonder dat ook de verscheidenheid aan vogelsoorten groot is. Dat al die landschappen elkaar op korte afstand afwisselen en zo een kleinschalig mozaïek vormen, maakt het gebied voor vogels extra aantrekkelijk. Nogal wat vogelsoorten hebben een voorkeur voor juist de overgangen tussen verschillende landschapstypen. Wie hier op een mooie lenteochtend op pad gaat, krijgt dan ook een indrukwekkend vogelkoor te horen.

De beekdalen

Wat het Drentsche Aa-gebied uniek maakt, zijn de beekdalen met hun natte graslanden in de laagtes en houtwallen op de flanken. Daar broeden dan ook de vogelsoorten die het meest kenmerkend zijn voor dit gebied: de 'specialiteiten' van de Drentsche Aa.

Nat grasland – Watersnip

De beekdalen van de Drentsche Aa zijn bekend om hun natte, schrale hooilanden vol bijzondere planten. Die hooilanden zijn ook het domein van de watersnip. Met zijn extreem lange snavel boort deze kleine steltloper (formaat spreeuw) in de grond naar wormen en andere bodemdieren. Dat lukt alleen als de bodem vochtig en zacht is. Watersnippen vallen vooral op door hun geluiden. Het meest opmerkelijke geluid is een gemekker als van een geit. Dat brengt de watersnip al vliegend ten gehore door zijn staartveren te laten vibreren. Zo bakent hij zijn territorium af. Het is de beste gelegenheid om een watersnip te bekijken, want zodra hij landt, verdwijnt hij in de begroeiing.

Andere soorten: plaatselijk broeden in de beekdalgraslanden nog 'gewone' weidevogels als Kievit, en tureluur. In een goed jaar kun je met wat geluk het raspen van een kwartelkoning of het 'kwik-me-dit' van een kwartel horen.

Goede plekken: bruggetje over het Taarlosche Diep bij Taarlo, fietspad ten westen van het Ballooërveld, fietspad tussen Taarlo en Oudemolen.

WATERSNIP-FOTO JAN DUKER

GEKRAAGDE ROODSTAART, FOTO HAROLD V.D. MEER

Moeras en ruigte – Sprinkhaanzanger

Delen van de beekdalgraslanden krijgen steeds meer een moeraskarakter. Dat komt doordat ze niet meer elk jaar gemaaid worden, of soms zelfs helemaal niet meer. Op sommige plekken kiest Staatsbosbeheer hier bewust voor, om insecten meer kansen te geven. Andere plekken zijn te nat geworden om te maaien, door het herstel van de hoge grondwaterstand in de beekdalen. Op dergelijke plekken klinkt in voorjaar en zomer het kenmerkende hoge, aanhoudende gesnor - als een ouderwets wekkertje - van de sprinkhaanzanger.

Andere soorten: ook rietgorzen en rietzangers gedijen op plekken met moerasbegroeiing, en met wat geluk hoor en zie je een blauwborst.

Goede plekken: her en der in de beekdalen van Schipborgsche Diep, Taarlosche Diep, Loonerdiep en Gastersche Diep.

Beste tijd

De beste tijd om broedvogels te horen en te zien is natuurlijk het voorjaar. Sommige vogels zijn al in maart actief. In de loop van april zwelt het vogelkoor aan, vanaf half juni wordt het weer stiller. De beste tijd van de dag is de vroege ochtend: de eerste uren na zonsopgang. In de avondschemering is er vaak nog weer een opleving in vogelactiviteit.

Laat vogels met rust

De vogels van Nationaal Park Drentsche Aa zijn prima te bekijken en te beluisteren vanaf de officiële wegen en paden in het gebied. Verstoort de vogels dus niet onnodig en houd je aan de toegangsregels.

Houtwallen – Boompieper

Houtwallen stofferen veel beekdalen in het Drentsche Aa-gebied. Ze zorgen voor een kleinschalig coulisselandschap dat rijk is aan broedvogels, vooral zangvogels. Een van de kenmerkende soorten is de boompieper. Dit kleine bruine zangvogeltje valt niet op door zijn uiterlijk, maar des te meer door zijn zang! Die klinkt niet alleen mooi, de boompieper levert er vaak ook een fraaie luchtshow bij. Beeld en geluid lopen daarin prachtig synchroon. Onder stijgende tonen klimt het vogeltje de lucht in, onder dalende tonen laat het zich weer zakken, met geheven vleugeltjes zwevend als een parachute.

Andere soorten: geelgors, gekraagde roodstaart

Goede plekken: overal op de flanken van de beekdalen is coulisselandschap met boompiepers en geelgorzen te vinden. Vogelrijke houtwalgebieden zijn onder meer de beekdalen van het Anlooërdiepje, het Scheebroekenloopje (ten noorden van Anderen) en het Amerdiep ten noorden van Amen inclusief de Smalbroeken tussen Amen en Ekehaar.

BOOMPIEPER-FOTO KLAAS VAN HAERINGEN

GRAUWE KLAUWIER-FOTO KLAAS VAN HAERINGEN

Struwelen met schraal grasland – Grauwe klauwier

Op steeds meer plekken in het Drentsche Aa-gebied zijn extensief beweidde, bloemrijke graslanden te vinden met bramenruigtes en meidoornstruiken. De ideale combinatie voor de grauwe klauwier. In het struweel bouwt hij zijn nest, in het weiland vindt hij zijn favoriete voedsel: grote insecten zoals kevers en libellen. De grauwe klauwier is een zangvogel met de kromme snavel van een roofvogel. Behalve insecten vangt hij ook muizen, hagedissen en zelfs kleine vogeltjes. Typerend is zijn gewoonte om zijn prooidieren aan doornen van struiken te spietsen. Het mannetje mag met zijn fraaie kleuren beslist gezien worden.

Andere soorten: talrijk en opvallend in dit biotoop zijn roodborsttapuit en grasmus.

Goede plekken: vooral op de flanken van de beekdalen, met name langs het Loonerdiep, het Taarlosche Diep en het Gastersche Diep.

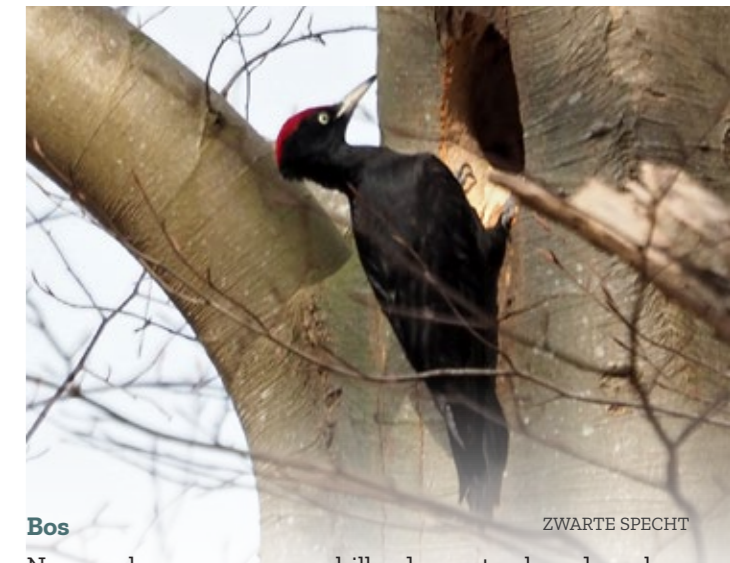

Natura 2000

Onder andere vanwege het voorkomen van watersnip en grauwe klauwier is een deel van Nationaal Park Drentsche Aa, met als kern de beekdalen, aangewezen als Natura 2000-gebied. Daarmee behoort het tot de topklasse van natuurgebieden in de Europese Unie.

Andere vogellandschappen

Nationaal Park Drentsche Aa is veel meer dan de beekdalen. Weliswaar zijn in de andere delen van het gebied geen echte 'vogelspecialiteiten' te vinden: je komt hier dezelfde soorten bosvogels tegen als in bossen elders, dezelfde heidevogels als in andere heidegebieden enzovoort. Het mooie van Nationaal Park Drentsche Aa is wel dat je er zoveel verschillende landschappen, met alle bijbehorende vogels, bij elkaar vindt.

ZWARTE SPECHT

Bos
Nergens komen meer verschillende soorten broedvogels bij elkaar voor dan in het bos. De uitgestrekte boscomplexen in het zuiden van Nationaal Park Drentsche Aa, de boswachterijen Hart van Drenthe en Gieten-Borger, hebben de meest complete bosvogelbevolking. Een uitgesproken bosvogel die je alleen in grotere aaneengesloten bossen tegenkomt, is de zwarte specht. Onze grootste inheemse specht (formaat kraai) hakt zijn nesthol uit in levende beuken en zoekt zijn voedsel op de grond en in boomstronken. Ook in Landgoed Terborgh kun je de zwarte specht tegenkomen, en in het noorden van het Nationaal Park is het Noordlaarderbos nog nét groot genoeg om deze houthakker te huisvesten.